

AMRITA VIDYALAYAM

ANNUAL EXAMINATION 2019 - 20

Class : VIII

Marks : 80

Time : 2½ hrs

संस्कृतम्

निर्देशः:

अस्मिन् प्रश्नपत्रे चत्वारः खण्डाः सन्ति।
 प्रत्येकं खण्डम् अधिकृत्य उत्तराणि एकस्मिन् स्थाने क्रमेण लेखनीयानि।
 प्रश्नसंख्या प्रश्नपत्रानुसारम् अवश्यमेव लेखनीया।
 सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतेन लेखनीयानि।
 खण्डः क - अपठित अवबोधनम् - 10
 खण्डः ख - रचनात्मक कार्यम् - 15
 खण्डः ग - अनुप्रयुक्त व्याकरणम् - 25
 खण्डः घ - पठित अवबोधनम् - 30

खण्डः क - अपठित अवबोधनम्

1. अधोलिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत।

एकस्मिन् नगरे द्वे मित्रे वसतः स्म। एकस्य नाम सोमेशः आसीत् अन्यः धनेशः। सोमेशः विद्याम् इच्छति स्म धनेशः च प्रभूतं धनम्। एकदा मित्रद्वयं विदेशम् अगच्छत्। तत्र सोमेशः परिश्रमेण अध्ययनं कृत्वा विद्यां प्राप्तवान्। धनेशः प्रभूतं धनम् अर्जितवान्। एवं अनेकानि वर्षाणि व्यतीतानि। तौ अचिन्तयताम् - अधुना आवां गृहं गच्छावः। गृहं प्रति आगमनसमये मार्गे चौराः आगच्छन्। ते धनेशस्य सर्वम् धनम् अपहरन्। धनेशः दुःखी अभवत्। सः रिक्तहस्तः गृहम् आगच्छत्। परम् सोमेशः विद्याधनयुक्तः आसीत्। विद्याधनेन युक्तः सः शीघ्रम् अतीव प्रसिद्धः अभवत्। तस्य प्रसिद्धिं श्रुत्वा राजा सोमेशं आहूय तस्य सम्मानम् अकरोत्। सः तस्मै मन्त्रिपदम् अपि अयच्छत्। सत्यम् एव कथ्यते - 'विद्या एव सर्वत्र पूज्यते।'

I.	एकपदेन उत्तरयत।	2
क.	मित्रद्वयं कुत्र अगच्छत्?	
ख.	मार्गे के आगच्छन्?	
II.	पूर्णवाक्येन उत्तरयत।	4
क.	राजा सोमेशाय किम् अयच्छत्?	
ख.	सोमेशः कथं विद्यां प्राप्तवान्?	
III.	अस्य अनुच्छेदस्य कृते उचितं शीर्षकं लिखत।	1
IV.	भाषिककार्यम्।	
क.	'प्रभूतं धनम्' इति अनयोः विशेषणपदं किम्?	3

- ख. 'अचिन्तयताम्' इति क्रियापदस्य कर्तृपदं किम्?
 ग. 'सः तस्मै मन्त्रिपदम् अपि अयच्छत्' अत्र तस्मै इति पदं कस्मै प्रयुक्तम्।

खण्ड ख - रचनात्मकं कार्यम्

2. भवतः भ्राता गोपालः पठनं त्यक्त्वा खेलने संलग्नः। तं पठनार्थं प्रेरितं
 कुर्वता लिखितं पत्रं प्रदत्तैः पदैः पूरयत।

5

मञ्जूषा

(प्राप्तम्, उचितम्, अद्यत्वे, छात्रावासतः, मन्ये, अग्रजः, गोपाल, आवश्यकम्, त्यक्त्वा,
 न्यूनाः)

क. -----

दिनाङ्कः -----

प्रिय ख. -----

शुभाशीष।

ह्यः एव मात्रा लिखितं पत्रं ग. ----- पठित्वा ज्ञातम् यत् घ. -----
 भवतः रुचिः पठने न अस्ति। भवान् पठनं ड. ----- खेलने रतः अस्ति, एतद्
 तु न च. -----। अस्मात् कारणात् एव गत परीक्षायाम् भवतः अङ्काः
 छ. ----- आसन्। यद्यपि खेलनम् अपि जीवनाय ज. ----- परं पठनम्
 अपि तथा एव अनिवार्यम्। ये कालं व्यर्थं नयन्ति ते कदापि सफलतां न प्राप्नुवन्ति।
 झ. ----- त्वं मम कथनं मनसि धृत्वा पठने एव ध्यानं दास्यसि। मातृपितृभ्यां
 मे प्रणामाः।

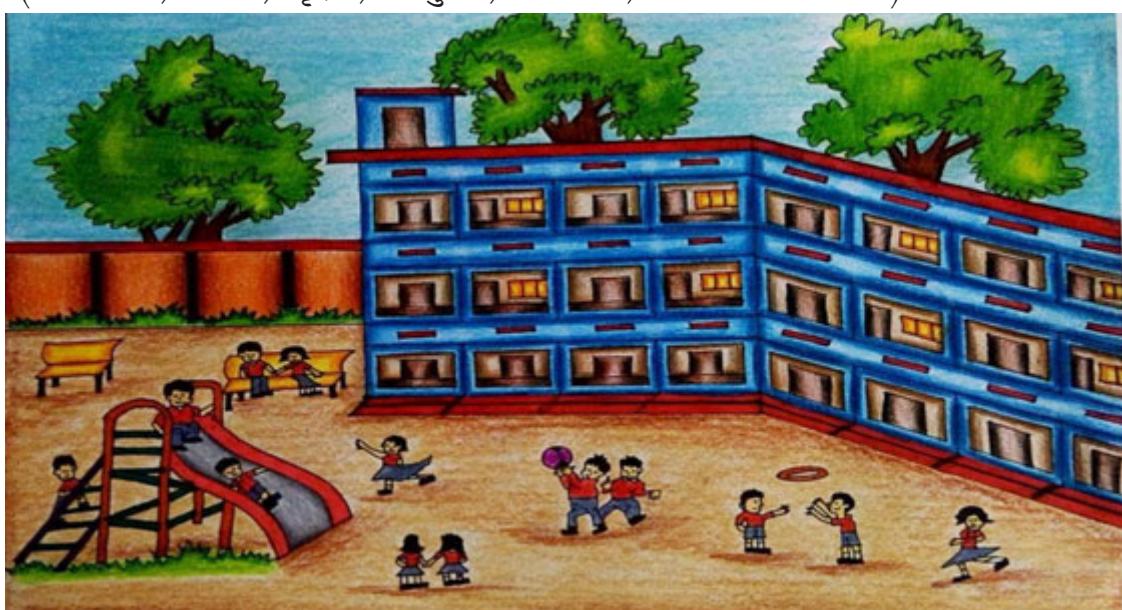
भवतः ज. -----

सोमेशः

3. अधोलिखितं चित्रं दृष्ट्वा संस्कृतेन पञ्चवाक्यानि लिखत।

5

(अवसर्पिणी, छात्राः, वृक्षाः, कन्दुकेन, आसन्दाः, बालकाः बालिकाः)

अथवा

'व्यायामः' इति विचारे पञ्चवाक्यानि लिखत।

(प्रातः, लघुः, व्यायामस्य, रक्तस्य, प्रदर्शनम्, पुष्टम्, नित्यम्, विविधाः, जनाः)

4. अधोलिखित वाक्यानि संस्कृतभाषया अनूद्य लिखत।

5

क. The farmer goes to field.

ख. Mother cooks food.

ग. The school will remain closed tomorrow.

घ. Delhi is the capital of India.

ड. I am going to the shop.

खण्ड ग - अनुप्रयुक्त व्याकरणम्

5. अधोलिखितेषु रेखाङ्कितेषु शब्देषु सन्धिं सन्धिविच्छेदं वा कुरुत।

4

क. कलमस्तु विस्मृतः।

ख. केयं महिला।

ग. भगिनीप्रदेशोऽयं बहाकर्षकः ज्ञायते।

घ. किंशुकैश्च सुपुष्पितैः।

6. उचितविभक्तिं प्रयुज्य रिक्तस्थानानि पूरयत।

4

क. ----- भ्रमणं रोचते। (मम, मह्यम्, माम्, मत्)

ख. अहं ----- प्रति गच्छामि। (विद्यालय, विद्यालयं, विद्यालयात्, विद्यालयेन)

ग. ----- उपरि वानराः सन्ति। (वृक्षं, वृक्षस्य, वृक्षेण, वृक्षात्)

घ. श्रीरामः ----- सह वनम् अगच्छत्। (सीताया, सीतायै, सीतायाः, सीतायाम्)

7. रेखाङ्कितपदेषु प्रकृति प्रत्ययौ विभज्य लिखत।

4

क. अहं मन्दिरं (गत्वा) ----- + ----- अपश्यम्।

ख. त्वं (पठितुम्) ----- + ----- विद्यालयं गच्छसि।

ग. सः वार्ताम् (उक्त्वा) ----- + ----- गच्छति।

घ. बालकः दुर्घां (पातुम्) ----- + ----- रोदिति।

8. उचित संख्या पदेन रिक्तस्थानानि पूरयत।

4

क. उद्याने ----- वृक्षाः सन्ति। (96)

ख. विद्यालये ----- अध्यापकाः सन्ति। (88)

ग. बसयाने ----- जनाः सन्ति। (82)

घ. ग्रामे ----- गृहाणि सन्ति। (94)

9. कोष्ठकदत्तस्य शब्दस्य उचितरूपं लिखत।

4

क. ----- जलं शुद्धं, पवित्रं च भवति।

(गङ्गा, गङ्गायै, गङ्गायाः, गङ्गया)

ख. जनाः ----- स्नानं कुर्वन्ति।

(नद्याः, नद्यै, नद्याम्, नदीम्)

- ग. ----- त्रीणि वचनानि भवन्ति।
 (संस्कृतभाषायां, संस्कृतभाषायै, संस्कृतभाषायाः, संस्कृतभाषां)
- घ. ----- पूर्तं समाचरेत्।
 (मनः, मनसि, मनांसि, मनसा)
10. अधोलिखित वाक्येषु कोष्ठके प्रदत्तधातूनां क्रियापदानां समुचितपदं किं भविष्यति? 3
- क. ग्रामीणाः ग्रामेषु -----। (वस्, लट्)
- ख. ह्यः विद्यालये अहं न -----। (गम्, लङ्)
- ग. सर्वे भद्राणि -----। (दृश्, लोट्)
11. मञ्जूषातः उचित अव्ययपदं चित्वा लिखत। 2
- (सदा, बहिः, तर्हि, तदा)
- क. यदा दशवादनम् भवति ----- छात्राः विद्यालयं गच्छन्ति।
- ख. श्रृगालः गुहायाः ----- आसीत्।
- ग. सूर्यः ----- पूर्वदिशायां उदेति।
- घ. यदि सफलताम् इच्छसि ----- आलस्यं त्यज।

खण्डः घ - पठित अवबोधनम्

12. अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत।

476 तमे ख्रिस्ताब्दे आर्यभटः जन्म लब्धवानिति तेनैव विरचिते आर्यभटीयम् इत्यस्मिन् ग्रन्थे उल्लिखितम्। ग्रन्थोऽयं तेन त्रयोविंशतितमे वयसि विरचितः। ऐतिहासिकस्रोतोभिः ज्ञायते यत् पाटलिपुत्रं निकषा आर्यभटस्य वेधशाला आसीत्।

- I. एकपदेन उत्तरयत। 1

- क. आर्यभटः कदा जन्म लब्धवान्?
- ख. आर्यभटस्य वेधशाला कुत्र आसीत्?

- II. पूर्णवाक्येन उत्तरयत। 1

आर्यभटेन को ग्रन्थः लिखितः?

- III. भाषिककार्यम्। 3

- क. विरचितः इति क्रियापदस्य कर्तृपदं किम्?
 इत्यस्मिन् अस्य पदस्य सन्धिविच्छेदं कुरुत।
 ग. गद्यांशात् एकं अव्ययपदं चित्वा लिखत।

13. अधोलिखितं पद्यांशं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत।

नन्दनं विबुधोद्यानं चित्रं चैत्ररथं यथा।
 अतिवृत्तमिवाचिन्त्यं दिव्यं रम्यश्रियावृतम् ॥

- I. एकपदेन उत्तरयत। 1

- क. कुबेरस्य उद्यानम् किम्?
 ख. देवानाम् उद्यानम् किम्?

II.	पूर्णवाक्येन उत्तरयत।	1
क.	अशोकवनम् कीदृशम् आसीत्?	
III.	भाषिककार्यम्।	3
क.	एकम् अव्ययपदं चित्वा लिखत।	
ख.	लौकिकम् इति पदस्य विलोमपदं किम् प्रयुक्तम्?	
ग.	युक्तम् इत्यस्मिन् अर्थे अत्र किं पदं प्रयुक्तम्?	
14.	अधोलिखितं नाट्यांशं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत।	
अध्यापिका	- इमाः सप्तभगिन्यः स्वीये प्राचीनेतिहासे प्रायः स्वाधीनाः एव दृष्टाः। न केनापि शासकेन इमाः स्वायत्तीकृताः। अनेक संस्कृति-विशिष्टायां भारतभूमौ एतासां भगिनीनां संस्कृति महत्त्वदायिनी इति।	
तन्वी	- अयं शब्दः सर्व प्रथमम् कदा प्रयुक्तः?	
अध्यापिका	- श्रुतमधुरशब्दोऽयं सर्व प्रथमं विगतशताब्दस्य द्विसप्ततितमे वर्षे त्रिपुराराज्यस्य उद्घाटनक्रमे केनापि प्रवर्तितः। अस्मिन्नेव काले एतेषां राज्यानां पुनः सङ्घटनं विहितम्।	
I.	एकपदेन उत्तरयत।	1
क.	इमाः केन स्वायत्तीकृता?	
ख.	भगिनीनां संस्कृतिः कीदृशी भवति?	
II.	पूर्णवाक्येन उत्तरयत।	1
	‘सप्तभगिन्यः’ अयं शब्द सर्वप्रथमं कदा प्रयुक्तः?	
III.	भाषिककार्यम्।	3
क.	इमाः सप्तभगिन्यः इत्यनयोः विशेषणपदं किम्?	
ख.	नाट्यांशात् एकं अव्ययपदं चित्वा लिखत।	
ग.	प्राचीन + इतिहासे अस्य सन्धिपदं किम्?	
15.	रेखाङ्कितानि पदानि आधृत्य प्रश्ननिर्मणं कुरुत।	4
क.	पूर्वदिशायाम् उदेति सूर्यः ।	
ख.	नवविंशति राज्यानि सन्ति।	
ग.	तत्र तु वंशवृक्षाः अपि प्राप्यन्ते।	
घ.	स देशः प्रभया प्रदीप्तः आसीत्।	
16.	मञ्जूषातः समुचितपदानि चित्वा निम्नलिखितपद्यद्वयस्य अन्वयं पूर्यित्वा पुनः लिखत।	4
	(मृगगणद्विजैः, उद्यानं, नानानिनादैः, मानदण्डः, मधुगन्धिभिः, नगाधिराजः, तोयनिधी, हिमालयः)	
क.	अस्त्युत्तरस्यां दिशि देवतात्मा हिमालयो नाम नगाधिराजः। पूर्वापरौ तोयनिधी वगाह्य स्थितः पृथिव्या इव मानदण्डः ॥	
	अन्वयः- (भारतस्य) उत्तरदिशि क. ----- नाम देवतात्मा (एकः) ख. ----- अस्ति। (सः) पूर्वापरौ ग. ---- वगाह्य पृथिव्या: घ. ---- इव स्थितः (अस्ति)।	
	5 - VIII Skt	

- ख. सर्वतुपुष्टैर्निचितं पादपैर्मधुगन्धिभिः।
 नानानिनादैरुद्यानं रम्यं मृगगणद्विजैः ॥
 अन्वयः- सर्वतुपुष्टैः क. ----- पादपैः ख. ----- ग. ----- निचितं
 (तत्) घ. ----- रम्यं (प्रतीयते स्म)।
- 17.** अधोलिखितं कथांशं समुचितक्रमेण लिखत। 4
- क. सावित्री ज्योतिबाफुलेमहोदयेन परिणीता।
 ख. सावित्री 1831 तमे वर्षे अजायत।
 ग. 1851 तमे वर्षे बालिकानां कृते अपरः विद्यालयः प्रारब्धः।
 घ. स आङ्ग्लभाषायाः अपि अध्ययनं कृतवती।
 ङ. महिलासेवामण्डलस्य स्थापनायां तस्याः महत्वपूर्णम् अवदानम्।
 च. 1897 तमे वर्षे सा निधनं गता।
 छ. सावित्री अनेकाः संस्थाः प्रशासनकौशलेन सञ्चालितवती।
 ज. सत्यशोधकमध्यण्डलस्य गतिविधिषु अपि सा सक्रिया आसीत।
- 18.** अधोलिखितानां शब्दानां पर्याय पदेन सह मेलनं कुरुत। 3
- क. क्षतिः रक्षा
 ख. रक्षणम् प्रयत्नः
 ग. प्रयासः हानिः